

Beogradske Novine

Broj 24.

BEOGRAD, četvrtak 24. februara 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO I UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKÉ NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog generalštaba.

K. B. Beč, 23. februara.

Iz glavnog stana ratne štampe se javlja:

Rusko bojište:

Sjeverozapadno od Tarnopola odbile su naše predstraže ruske izvidnice, koje su se pokušale približiti našim položajima. Inače nikakvih važnih događaja.

Talijansko bojište:

Nastavlja se artiljerijska borba. Pri mećeni su veliki požari u neprijateljevoj pozadini.

Balkansko bojište:

Jugoistočno od Drača izbačen je neprijatelj iz njegovih položaja. Jedan austro-ugarski avijatičar bacao je bombe na talijansko brodogradilište u pristaništu Drača. Jedan transportni brod je zapaljen i potonuo je.

Zamjenik glavnog generalnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

K. B. Berlin, 23. februara.

Iz glavnog stana se javlja:

Zapadno bojište:

Jednom eksplozijom, u blizini šančeva koje smo osvojili 21. februara, istočno od Souches-a, oštećeni su znatno neprijateljevi položaji. Ovdje je zarobljeno 11 časnika i 348 vojnika; zaplijenjene su 3 mašinske puške. Na Maasu nastavljena je snažna artiljerijska borba.

Istočno od rijeke napali smo položaje, koje je neprijatelj kod Consenvaye Azannes još od 1½ godine izgradio svima sredstvima modernog ratovanja da bi sprečio naše napredovanje. Napad je izvršen u dužinu od 10 kilometara, a prodrli smo napred 3 kilometra. Pored znatnih gubitaka izgubio je neprijatelj i 3000 vojnika koje smo zarobili, i znatan bojni materijal.

U Gornjem Elsassu izvršen je napad istočno od Heidweilerk, i to u dužini od 700 metara, a prodrli smo 400 metara napred, kojom smo prilikom zarobili 80 vojnika. U mnogim avijatičarskim napadima koji su izvršeni iza neprijateljske bojne linije, svuda su naši avijatičari ostali kao pobjednici.

Nov avijatičarski napad na Gornju Italiju.

Sjajan uspjeh austro-ugarskih avijatičarske eskadre.

K. B. Beč, 22. februara.

Zvanično se javlja:

Naša avijatičarska eskadra izvršila je nov napad na tvornička postrojenja u Lombardiji. Dva aeroplana prodrli su tom prilikom do Milana; druga pak naša avijatičarska eskadra napala je talijansko vazduhoplovno postrojenje i pristanište kod Desenzano na jezeru Garda. Pri oba ova napada posmatrani su uspjesi naših pogodaka.

I pored žive artiljerijske vatre koju je neprijatelj upravio na naše aeroplane, svi su se nepovrjegli vratili.

K. B. Lugano, 22. februara.

Svi milanski listovi ponovo izlaze sa mnogim bijelim mjestima. Od 9 do 1 sata Milano je bio uzrujan. Stanovništvo je suprotno prošloj nedelji, bilo u punoj zastrašenosti saznanja o opasnosti, koja je dnovremeno grozi sa zapada, sjevera i istoka od neprijateljskog vazdušnog bombardovanja. Tako isto Monza, Breskia i Verona bili su puna četiri sata ispunjeni znacima opomene. Odranbeni topovi i aeroplani neprekidno su radili ne noseći austro-ugarskim aeroplanima nikakve štete, dokle su, kako je izgledalo, italijanski aeroplani stradali. Nad jezerom Garda odigravala se prava vazdušna borba, koja megjutim austro-ugarske aeroplane nije sprečavala u njihovom daljem letenju u južnom pravcu. Na Desenzano, Sirmione, Salo, Gardone, Maderno, Toskolano i Gargano bačen je u povratku veliki broj bombi, koje su, kao i one prije toga bačene bombe na Gargano u Val Trompia, na Erzzo, Padermo i druga mjesta, počinile vrlo znatne štete na dolinskim propustima, vodovodnim postrojenjima, željezničkim mostovima, tvornicama i drugim postrojenjima koja su vrlo važna za izradu municije. Ljudskih žrtava izgleda da nije bilo mnogo.

Izveštaj francuskog generalštaba.

K. B. Beč, 23. februara.

U francuskom ratnom izveštaju od 22. februara, u 3 sata po podne se javlja: U Artois, posle jake artiljerijske vatre, preduzeo je neprijatelj napad na naše položaje u šumi kod Givechy. Neprijatelj je prodro u prve redove naših šančeva, čime je u dužini od 800 metara potpuno razoren front prve linije, a prodro je i u naše šančeve druge linije, od kojih za sada drži samo još nekoliko poslije našeg protivnapada. Neprijatelj, čija se snaga računa na sedam bataljona, pretrpeo je znatne gubitke od vatre naše pješadije.

Nova srpska pučka nastava.

Prije svega nekoliko cifri. Prema zvaničnim statističkim podacima bilo je u Srbiji 78.97% analfabeta, ne računavajući ovamo djecu ispod šest godina. U Beogradu samom bilo ih je 26.75%, u okrugu niškom 81%, valjevskom 80.40%, a u čačanskom dapače 81.23%. A ovi užasni postoci nesmeju nas niti začuditi, jer je od šestoitrideset hiljada školskih obaveznika pohajalo osnovnu školu samo stoisedam hiljada, a srednje škole oko 4600 učenika.

Ne marimo ispitivati da li je uz bugjet od 125,000.000 dinara bilo upravo potrebno, da tako bude, ako se nije htjelo narod upravo ugroziti u njegovom opstanku. U današnje doba, gdje borba za opstanak stavlja, kako na pojedince, tako i na cijele narode najviše zahtjeve, ne može se, niti politički, niti nacionalno, niti gospodarski, održati narod koji u svojoj prosvjeti ne ide uporedo s duhom vremena. Znanje i umjenje bili su i ostaju osnovke na kojima počiva napredak i blagostanje i pojedinaca i cijelih naroda.

Nije nam ni na kraj pameti da od svojih voga zavedeni i teško iskušani srpski narod činimo odgovornim za žalosno kulturno stanje, koje se ogleda u gornjim ciframa. Odgovornost za to nose oni koji su sa svojom koterijaškom politikom i sa svojim koterijaškim gospodarenjem skrivili, da u ovoj maloj zemlji penzije bivših ministara i visokih državnih činovnika iznose više, nego li se je izdavalo za čitavu nastavu. Ali upravo zato jer na svakom odgovornom upravljaču sudbinom jednoga naroda počiva i odnosno pučke izobrazbe velika odgovornost, bila je jedna od prvih i ponajvažnijih briga carsko i kraljevskog vojnog generalnog gouvernementa, da se srpskom podmlatku, na kojem počiva budućnost srpskog naroda, nakon ratnih godina, u kojima je moralo zapeti svako kulturno nastojanje, što prije i izdašnije opet pruži blagodat redovite školske obuke.

Tek prije nekoliko dana imali smo prilike da na ovome mjestu izvjestimo o otvorenju prve pučke škole u Beogradu. Sa zadovoljstvom možemo već sada javiti da su — blagodareći nastojanju svih mjerdavnih faktora, koji su se za ovu stvar zauzeli — kod carsko i kraljevskog vojnog generalnog gouvernementa, sretno privedena kraju sva pitanja koja se odnose na pučku nastavu. Uslijed toga otvorene su već u svim gradovima, a i u mnogim se

ima osnovne škole. Tako je u srezu beogradskom otvoreno ravno 25 škola, sa 4295 učenika. Sem toga je u okrugu beogradskom otvoreno još 9 škola sa 1200 učenika. U okrugu šabačkom 17 škola sa preko 300 učenika. U okrugu arangjelovačkom 9 škola sa preko 1400 učenika. U okrugu valjevskom 40 škola sa preko 6000 učenika, dok će se skorih dana otvoriti još jedna osnovna škola u samom gradu Beogradu.

Kako ove cifre same po sebi pokazuju kolika je bila potreba za školama, to nam malo poregjenje pohagjanja škola u mirno doba sa rezultatima sadanjega upisa pokazuje, s kolikim je razumjevanjem samo pučanstvo izišlo u susret kulturnim nastojanjem carsko i kraljevskog vojnog generalnog gouvernementa. Prem je naime pučanstvo ratom proregjeno i prem još nema mnogih porodica koje su se iselile, ipak na primjer u Beogradu, koji danas broji tek koju hiljadu preko 50.000, broj u školu upisanih učenika jedva je za stotinu manji od onoga u mirno doba, dok je u okrugu valjevskom, koji je, kako gore navedosmo, iskazivao gotovo najveći postotak analfabeta, broj upisanih učenika nadmašio onaj iz mirnoga doba za punu 1500. Ovaj sjajni uspjeh služi na čast i carsko i kraljevskim oblastima, koje su školske obaveznike upisivali, i roditeljima i starateljima djece, dok će on s druge strane biti i najljepša zadovoljština carsko i kraljevskom vojnom generalnom gouvernementu za njegovo plemenito nastojanje. To više što je sa ovim kulturnim radom spojen i humanitarni, jer su obzirom na težak položaj, kakav je uslijed dugotrajnih ratova morao nastati kod širih slojeva, uz škole osnovane i pučke kuhinje, u kojima djeca besplatno dobivaju hranu.

No upravo tako kako sve merodavne faktore može ispunjavati ponosno zadovoljstvo sa sjajnim uspjehom na otvaranju nove osnovne nastave u Srbiji, koja će se dakako uz sudjelovanje vrijednoga učiteljstva imati još i dalje upotpuniti upravo tako može ovaj uspjeh poslužiti kao utjeha srpskome narodu: ma kako su teške bile kušnje kojima je ovaj narod krivicom svojih vogja bio izložen, ma kako velike bile žrtve što ih je doprineo sa svojim sinovima, koji su sa oduševljenjem umirali, misleći da umiru za svoju domovinu, dok su se u istini borili samo za tugje interese — omladina ostala je tome narodu netaknuta. One tisuće djece, kojima tobožnji „neprijatelj“ otvara vrata u hram znanja i umjeća, brinući se pun ljubavi za njih i dajući ih u njihovom materinskom jeziku pri ovom prvom koraku u život voditi od čestitih, savjesnih i požrtvovanih učitelja i učiteljica, imadu da prema intencijama, što ih je Njegova Preuzrišenost vojni generalni gouverner grof Salis-Seewis tako jezgrovito razložio prigodom otvorenja prve osnovne škole u Beogradu — jednom postanu potpuni ljudi. Treba da nauče život bistrim pogledom posmatrati, prosvjetljenim umom shvatati i blagoslov ozbiljnog i realnog u pravu korist naroda uperenog rada štovati i cijeniti, pa će onda i srpski narod mirnim pouzdanjem moći da gleda u bolju i sretniju budućnost.

Erzerum napušten od Turaka.

Ruske fantazije o pobjedi.

Turski generalštab javlja:

K. B. Carigrad, 22. februara.

Zvaničan izvještaj od 28. februara:

Prema vojničkoj oceni naša se vojska bez ikakvih gubitaka povukla na položaj zapadno od Erzeruma, pošto je položaje, koji leže petnaest kolimetara od grada, a tako isto pedeset starih topova, koji se nisu mogli odvući, na licu mjesta potpuno uništila.

Fantastične vijesti raspostrte od Rusa, prema kojima su oni u Erzerumu zaplijenili 1000 topova i zarobili 80.000 vojnika, ne odgovaraju istini. U samoj stvari oko Erzeruma nije bilo nikakve borbe, sem onih borbi, koje su vogjene na pomenutim položajima. U istini Erzerum nije bila nikakva tvrgjava, nego otvorena varoš. Utvrgjenja, koja se nalaze u okolini grada, nisu imala nikakve vojničke vrijednosti. S toga se nije ni mislilo na odbranu varoši.

Reuterov Bureau javlja iz Petrograda:

Erzerum je osvojen. Pošto su uzeta spoljna utvrgjenja, ruske su trupe na juriš zauzele varoš. Plijen iznosi 1041 top, i preko 100.000 zarobljenih.

Mi smo namerno doneli o tom događaju uporedo obe vesti, da bi čitaoci dobili jedanput pravi pojam o istinitosti ruskih zvaničnih izvještavanja. Turska je član četvornog saveza, koji je uvijek izbegavao da svoje poraze pretvara u sjajne pobjede. Kad je Pržemysl pao — a to je doista bio jedan događaj od velikog vojničkog značaja, s kojim se Erzerum ne može ni iz daleka sravniti — Austro-Ugarska nije ni za trenutak pokušala, da uljepša tu nesreću, koja je zadesila njene hrabre trupe. Ona je mirno priznala. Da mi smo izgubili Pržemysl. Ali u tom priznanju, koje je učinjeno javno pred cijelim svijetom, nalazilo se ujedno i uvjerenja, da će ga ponovo povratiti. I to uverenje austro-ugarska je vojska tačno ispunila. Ona ne samo da je povratila Pržemysl i Lavov, nego je, u zajednici sa svojim vjernim saveznikom Njemačkom, otela od Rusa sva njihova utvrgjenja u Poljskoj i Volhyniji. Jači ne treba upravo nikad da se boji istine, i ne boji se je.

Tako isto i Turci sasvim otvoreno priznaju, da Erzerum nisu mogli održati, nego da su ga, pod pritiskom brojno nadmoćnijih Rusa, morali napustiti. Ali je za duh, koji danas u Rusiji vlada, od važnosti, šta zvanični izvještaji carevine, i njoj odana Reuterova i Havasova agencija, „stvaraju“ od Erzeruma. Sto hiljada zarobljenih, hiljadu toliko i toliko topova! Pojmijiva želja je otac pojmljive misli Rusiji, a s njome i cijeloj ententi, poslije tolikih pobjeda centralnih vlasti i njihovih sopstvenih mnogih poraza, potrebna je bila jedna velika pobjeda. Survavanje sa Galipoljskog poluostrva u more nije moglo, ni posle Greyove vještine izopačavanja, zadugo se održati kao besmrtna pobjeda. Dakle je Rusija, koja je od prošlogodišnje jeseni ceo svoj sibirski, kavkaski i turkeštanski ljudski materijal sa svim iscrpila, morala izvojevati jednu pobjedu. Pre svega ona je Rusiji bila potrebna, da bi mogla savladati neraspoloženje u svojoj zemlji, koje je svakim danom postajalo sve veće — pokazati će se već u prvim sednicama dume, u kakvom će se politički sitnom novcu pretvorena ta velika „pobjeda“ razrediti strankama dume. Sem toga ta je „pobjeda“ bila potrebna sa pretorijanske visine oboenoime velikome knezu Nikolij Nikolajeviču, da svoj potpuno potavneli ugled novim bojama slave opet osveži.

Ne može se oporeći, da je Rusija u tu cilj sa velikom vještinom izabrala najslabije mjesto Turske. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič umio je već da izdejsstvuje, da se armije na sjeveru ne snabdu sa rezervama koje su bile na raspoloženju, nega da jedan veći dio njihov k sebi privuče, tako da je svojoj vojničkoj duhovitosti velikom nadmoćnošću mogao dati odgovarajući polet. Turci su od svoje strane Jermensku uvijek smatrali kao sporedno bojište. Što je doista tačno, jer ni sami najveći vještaci entente u laganju, Grey i Poincaré, neće se usuditi da pobjedu kod Erzeruma predstave kao odlučni udarac u cijelom ratu. Borbe u sjevero-istočnom uglu Male Azije imaju na ishod rata toliko isto upliva, koliko i one u Africi izmegju njemačkih i englesko-francuskih kolonijalnih trupa.

Centralne sile i njihovi saveznici imaju da brane tako ogromni front protivu toliko velike nad-

moćnosti da one ne mogu na svima tačkama jednovremeno udariti sa istom snagom. Mnogo je važnije to, što Turci u Mesopotamiji još ne prestano drže engleski ekspedicioni korpus u gvozdenom obruču, a zapovjedniku dopunske vojske generalu Aymleru nije još nikako pošlo za rukom, da obruč probije. Ako bi Turcima ispalo za rukom da kod Kut el amara opkoljenu vojsku ponositih Britanaca doista zarobe, onda ni to ne bi bila jedna odlučna bitka. Ali zarobljavanje jedne cijele engleske vojske naišlo bi u cijelom svjetu na jači odjek, nego li što je napaštanje jedne stare tvrgjave Erzeruma, koju su Turci teško mogli braniti.

U ostalom, da su i samoj Engleskoj već počeli da tu pobjedu odmeravaju pravom merom, vidi se iz brzjava, kog u produženju donosimo:

K. B. Rotterdam, 23. februara.

„Times“ javlja u svom broju od 20 februara. Turske vojske na Kavkazu i u Mesopotamiji izvršuju odlučujuće operacije.

U engleskim vojnim krugovima vlada opšte mišljenje, da ne treba precenjivati ruski uspjeh na Kavkazu, jer izvesni znaci ukazuju na to, da su Turci, baš iz strategijskih razloga želeli ovu evakuaciju Erzeruma.

Otvaranje dume.

U Rusiji se dešavaju čuda. Duma je zaista, kao što je rekao nov ministar predsednik Štürmer odnosno Panin, otvorena u utorak. Od 16. septembra 1915 behu njena vrata zatvorena, gospodin Gorenikin morao je napustiti njegovo u vladi čvrsto mjesto, jer nije htio da sluša viku ruskog naroda posle dume, ali Štürmeru je sreća naklonjena. Ko zna, da li bi se i on usudio, da otvori dumu, da nije turska taktika našla za potrebno da napusti Erzerum i ruskoj vladi time omogući mali triumpf koji oni predstavljaju kao ogroman taktički uspjeh ruske vojske! Sad ruska vlada nema potrebe da se boji od narodnog mnjenja. Sva kuća će odjeknuti rečju Erzerum, najnezadovoljnijem će se, ovom rečju, usta zapušiti, i sam narod će ovim biti opijen, vlada će i dalje da ih drži u zabludi.

Otvaranju dume bio je prisustan car. Sledeći brzjava javlja o tome:

K. B. Petrograd, 22. februara.

U dva sata po podne pojavio se car u dumi u pratnji velikog kneza Mihaila Aleksandroviča. Na ulazu ga je dočekaio predsjednik dume i svi poslanici, koji ga burno pozdraviše. Poslije bogoslužnja pozdravio je car sa nekoliko riječi dumu, na šta mu je predsjednik odgovorio patriotskim govorom. Pošto je otpjevana narodna himna, zahvaljao se car neko vrijeme sa poslanicima entente. Potom je otišao u dvoranu gdje se drže sjednice, gdje se nakon svečanog dočeka zapisao u zlatnu knjigu visokih posjetilaca dume. Napustio je dumu praćen oduševljenim klicanjem.

Velike ruske brige.

Veliki zadaci očekuju dumu. Unutrašnja ruska politika dostigla je krajnju tačku krize. Čak i ruski list „Djen“ piše, da дума i vlada, liče na dva naoružana stana. U kakvom je teškom položaju дума vidi se iz članka ruskog profesora Migulina u „Nowy Ekonomist“ i iz koga vadiamo slijedeće:—

Zašto je palo milijunima ljudi, zašto je utrošeno milijardima rubalja i zemlja oštećena? Jesu li na primjer ratni ciljevi Rusije tačno označeni? Šta znači za nas Ruse, oslobođenje raznih naroda, koji se protivu nas bore? To nam kazuje lijepi primjer Bugarske. Može li nas zadovoljiti izjava engleskih ministara, da je osnov engleske politike u Persiji: nezavisnost i nepovrednost Persije? Ali Persijanci se bore protivu nas i Engleza. A ruske ćete, koje se hrabro i sa velikim opasnostima u dalekim persijskim brdima bore, braneći ruske i engleske interese, daju dakle svoj život za nezavisnost Persije, a ne za osvajanje novih oblasti za Rusiju. To ne može biti utjeha ni za rusku vojsku. Iz engleske i ruske štampe često se može vidjeti neraspoloženje Rusa prema Englezima. Mi cijenimo, naravno sve, što Engleska čini za rat, ali dovoljna je izjava Asquithova ili Greyova odnosno persijskog pitanja, i odmah se zna, da je engleski cilj da Rusiju ne ostavi na Persijskom za-

RATNA POŠTA

Zajedničko izvještajno odjelenje Crvenog Krsta u Beču, (Die Auskunftsstelle für Kriegsgefangene des gemeinsamen Zentralnachweisbureau des Roten Kreuzes in Wien I. Iasonirgottstrasse 6) moli, da se javi za mjesto stanovanja i stanje zdravlja slijedećih osoba. Svi se dopisi, pitanja i odgovori šalju putem car. i kralj. vojnih vlasti na naše uredništvo:

Br. 6288|39 Moli se za izvještaj o mjestu stanovanja i zdravlju dr. phil. Vase Ruvarca u Kragujevcu.

Br. 6247|40 O zdravlju Vese Manojlovića, kao i o Alfredu i Arneti Rigodefera u Beogradu, takogjer da se saopšti goreimenoanima, da su Manojlović i Bartić zdravi u Ženevi.

Br. 6278|41 Kostu Trajkoviću u Jagodini da se saopšti, da su Svetislav i Toša zajedno u Ženevi i da su zdravi, dalje Svetoliku Trajkoviću, apotekaru u Trsteniku, da se javi da je Svetislav zdrav u Ženevi.

Br. 6247|42 O zdravlju Marice Demajorović, Knez Mihailova ulica br. 16. u Beogradu, i da se saopšti da je Demajorović Sabestian zdrav u Ženevi.

Br. 6278|43 Moli se za izvještaj o zdravlju Ane Mihajlović i Sofije Manok, koje se nalaze u Beogradu, Zorina 10, ili u Kraljevu, Studenička ulica, ili u Pančevu, Kochergasse 38. Takogjer da se istima saopšti, da je Milan Mihailović zdrav u Ženevi.

Br. 6275|44 O sadašnjem mjestu stanovanja i zdravlju Ljubice Marković u Beogradu, Prote Mateje ulica, 16.

Br. 6276|45 Da se izvjesti Toma Cincar-Janković u Beogradu, Makenzijeva 37, da su Gjoka i Mlagja zdravi u Francuskoj i da idu u školu. Dalje da isti javi o mjestu boravljenja Zorkinog.

Br. 6249|46 O zdravlju gospojice Stefanović u Beogradu, Resavska 4.

Br. 6277|47 O sadašnjem mjestu stanovanja i zdravlju porodice Bokonjić, koja je kod Vlade Todorovića u Beogradu, Krunska ulica; istome se saopštava, da se Mihajlo Bokonjić nalazi zdrav u Ženevi.

Br. 6154|48 O sudbini sljedećih lica koja su bila u Srbiji i dugo nisu dali vijesti o sebi:
1. Dr. S. Weiss, vojna bolnica, Čele-Kula, Niš.

2. Heissig Leokadie koji je stanovao kod Vučka Milenkovića trgovca u Trsteniku.

3. Jozef Roš sa porodicom, službenik u rudniku uglja — Boljevac.

4. Anton Jelínek inženjer i Valrih Jelínek oboje zaposleni u tvornici u Užicu.

5. Karl Baierl (ili Baiere) šofer u Kragujevcu.

6. Jozef Ploh, zaposlen kod apotekara Mite Stanislavljevića — Požarevac.

7. Miss L. J. Whitehead, stara 19 godina, iz Canade, koja je bila koncem septembra u Boževcu, upravljala je jednim automobilom za srpske bolesnike.

8. Olga Bojović, cand. med. iz Beograda, koja je bila u I rezervnoj bolnici u Palanci ili Nišu.

Br. 6272|48 Moli se za izvještaj o sadašnjem mjestu stanovanja i stanju zdravlja Leposave Milekić i djece, kao i o njenom ocu Jovanu Trajkoviću, koji su ostali u Obrenovcu.

Br. 6272|48 O mjestu boravljenja Nissima Salona, 17 godina, činovnika u srpskom ministarstvu privrede.

Br. 6272|49. O sadašnjem mjestu stanovanja i zdravlju Kreinermann-a Schama ljekara u rezervnoj bolnici u Kraljevu.

Br. 6335|50 O preduzimaču Simonu Jakovcu iz Kraljeva, koji je trebalo da bude interniran za Prokuplje.

Br. 6292|51 O porodici Aladje m, o kojoj bi mogao Aron Lowy et Komp. u Beogradu dati obavještenje.

Br. 6315|52 O sadašnjem mjestu stanovanja i zdravlju porodice Nikodija Miloševića, naročito o Nati i njenoj djeci, koji su stanovali u selu Rača.

Br. 6551|55 O stanju zdravlja Bisenije Bogovac i porodici Kuzmanović u Kraljevu.

(Nastaviti će se).

Iz posljednjih dana Srbije.

Zabilješke iz posljednjih dana srpske uprave.

Prva panika.

Niš je živio svojim redovitim ratnim životom i građanstvo nije bilo ni malo uzbugjeno, što su novine pisale, da su srpsko-bugarski odnosi sve više zaoštravaju, i što je učestala artiljerijska borba na Savi i Dunavu najbolje svjedočila, koliko su tačne vijesti o početku ofenzive austro-ugarske i njemačke vojske protiv Srbije. Sta je za sve to marila Srbija! Po pisanju njene štampe u to vrijeme Srbija je bila sigurnija nego ikada. Zvanična „Samouprava“ je saopštila ovaj komični: „Neka Bugarska ispali i jednu pušku protiv Srbije, na stranu će Srbije odmah stati i Rumunija i Grčka, u odbranu bukureškog ugovora(?), a Rusija je već spremila vojsku od pola milijuna, koja će pregaziti Bugarsku!“ I dok je zvanični organ Pašičeve vlade tako pisao i lagao svijet, niška opština naređivala je dobošem, da se okite kuće i ulice, jer „već kroz tri dana dolaze preko Soluna u pomoć Srbiji savezne francuske i engleske čete.“ Megjutim te „savezne čete“ nisu došle ni poslije tri puta tri dana, ni tad ni poslije.

Ali ovo nije htjela i nije umjela da predvidi srpska vlada. Pašić i drugovi zavaravali su se neostvarljivim snovima, i prva zabrinutost i panika nastala je u Nišu tek onoga časa, kada je rumunjski poslanik na srpskome dvoru Filaliti spremio svoje stvari i u sred bijela dana ih natovario na kola i otprovio na kolodvor, a odatle željeznicom za Solun. Filaliti je sa svojim stvarima otprovio u Grčku i svoju porodicu, i tek je taj njegov neočekivani postupak stvorio prvu paniku.

Iz razgovora sa onima, koji su tih dana bili u Nišu, vidimo, da su se povodom iznenadnog odlaska porodice rumunjskog poslanika, zabrinuli ne samo građani, koji su vidjeli selidbu, nego, da se tada tek zabrinula i zbunila i sama srpska vlada.

Prefekt je niške policije Vasa Lazarević odmah otišao kod ministra unutrašnjih djela Ljube Jovanovića i po pričanju samog Lazarevića, izmeggju njega i ministra razvio se ovakav razgovor:

— Ama, znate li vi to sigurno, gospodine Lazareviću, da je Filaliti otprovio za Solun i sve svoje stvari?

Podlistak.

U ruskome ropstvu.

(Nastavak)

Ukranci smo na brod „Ural“ i dva dana i dve noći, vozeći se Volgom, prolazili smo kroz Rusiju. Ali mi nismo mogli mnogo vidjeti. Po hiljadu ljudi utovareni u najniže djelove broda, tako da nismo imali čak ni zraka da bi se moglo disati, a kamoli čak i okna, kroz koja bi svi mogli gledati. Naš drug pak — bio je to pruski gardista — koji se usudio izići iz najnižih odaja, da bi se nadisao zraka, imao je prilike osjetiti šta znači pesnica ruskog kozaka. Nekoliko udaraca u legja bilo mu je dosta. A protiv Njemaca su Rusi naročito neraspoloženi.

Ali pobuna do koje je sada došlo megju drugovima pokazala je šta mi znamo! I Nijemci i Austrijanci, svi su sada povrveli iz donjih odaja na krov. Nekoliko Bečlija i nekoliko Hrvata, ustremiše se na Rusa, koji je udario Prusa, i prilepiše mu nekoliko udaraca, i ako je on u ruci držao bajonet. A ja, kao tumač, morao sam u ovoj svagji, upravo formalnoj tući, da objašnjavam razne jezike kojima su pojedinci govorili.

Svaki je vikao i svaki je protestovao, ne samo zato što je bezrazložno zlostavljan naš drug Prus, već i stoga što nam dva dana ništa

I tek poslije naših glasnih protesta, isplatio nam je jedan prisutni ruski časnik, svakome po pola rublje, da za taj novac kupimo hrane! Šta smo mogli učiniti. Bolje i to nego ništa. Za pola rublje koje smo dobili bili smo primorani odmah tu na brodu, u kantini, da kupimo hleba i po jedan komadić rgjave kobasice. Meni je pak opet palo u dio da Rusu, koji je stajao u jednom kraju kantine, protumačim naše mišljenje. Drugovi su pretili da će se riješiti i na nepromišljenost, a i u meni je takogjer već sve bilo prekipilo. Rekao sam Rusu da on kao vojnik nema prava da bije vojnika, nego, ako je što nepravo učinjeno, neka tuži. Jer ako on nastavi kao što je počeo, moji drugovi će vraćati ravnom mjerom, i vrlo se lako može desiti da se i straža zajedno sa puškama nagje u vodi.

Pomislio bi čovek da će ovaj Rus, poslije tih mojih riječi, u najmanju ruku pucati na nas. Ali nije ni prstom mrdnuo, slušao je sa strahom i bio je zadovoljan kada su se drugovi, poslije mojih oštrih riječi, mirno rasturili. Rusi su hrabri, samo kad ih ima mnogo na broju i kada stoje protiv jednoga, kao što je bio slučaj tamo kod Sasova, kada su mene zarobili. Pojedinač Rus nema nikakve energije. Sva je njihova vještina u gonjenju stada.

Dockan uveče prispjeo je naš brod u Jarpul. Sačekali su nas žandarmi na konjima, i sve četiri po četiri sprovođeni smo pod jakom stra-

vogjeni. Bijelo okrećene zgrade, najvećim djelom podignute od drva, stajale su monotono, kao i svuda u Rusiji. Samo veće zgrade, kao novčani zavodi, državna nadležstva i t. d. podizane su od cigalja. Već u prvim ulicama jedva smo mogli prolaziti od silne prašine i ruskog pjeska, kojima su ulice bile prepune. Kako sam doznije saznao, ovaj grad ima 40.000 stanovnika, važno je industrijsko mjesto, i zbog svog povoljnog položaja na Kami, u isti mah je i važan trgovački centar.

Za prvu noć smestili su nas sve po pet stotina u zgrade tvornice za štavljenje koža, koja očevidno već od dužeg vremena ništa ne radi, jer je stajala sasvim pusta. U svima mjestima, kroz koja smo sprovođeni, imali smo prilike vidjeti, kako su mnoga industrijska preduzeća obustavila rad. Razlog zato treba tražiti u tome, što najvećim djelom nije bilo prigodne radne snage, a mnoge su tvornice zatvorene i s toga, što su posjednici tih tvornica najvećim djelom austro-ugarski ili njemački građani. Još kad smo krenuli iz Kijeva pomirili smo se s time, da svuda nailazimo na prazne kuće i tvornice.

U prostorijama, u koje je dovedena moja grupa, svuda su bile postavljene daske, tako da se na njih moglo leći. Ja sam sa svoja dva druga, elektrotehničarom Fritz Fischerom iz Frankfurta, i arhitektom Karlom Albusom, također iz Frankfurta, u najmanju ruku

Gospodine ministre, da neznam sigarno, ne bih ni došao do vas!

— Zaista čudnovato. Moram da pitam Pašića, neka razgovara sa Filalitiem. Ali to zaci-jelo nije ništa, jer mislim, da bi nam inače Pašić nešto rekao. (Pašić nije obično ništa saopštavao ni svojim najbližim drugovima i ministarskim kolegama; zbog toga su se svi oni i žalili na njega).

Ali izgleda, da je zabuna čaršije zbunila i vladu. Još istoga je dana šef srpskog ministarstva spoljnih poslova, bivši srpski poslanik u Beču dr. Jovan Jovanović posjetio Filalitiya, a odmah zatim je Filaliti odvratio posjetu Pašiću. Ne zna se šta su njih dvoje razgovarali, ali se sutradan već govorilo javno po Nišu, kako je porodica rumunjskog poslanika pobjegla za Solun, pa se čak i u krugovima narodnih poslanika podavao tome veliki značaj.

Dva dana poslije ovog događaja sva su ministarstva i državni uredi dobili naredbu, da pakuju svoje stvari. Činovništvu se nije saopštavalo ništa ni zašto se pakuje, ni kuda će se ići. Pakovalo se samo.

Od činovništva rumunjskog poslanstva saznalo se poslije, da se Filaliti riješio na ovaj korak uvigjajući svu neozbiljnost, sa kojom je Pašić gledao na situaciju, i predvigjajući sve tačno, što se i dogodilo. Od sviju poslanika akreditovanih na srpskom dvoru, Filaliti je jedini još uspio da otprati svoju porodicu željeznicom iz Niša u Grčku. Svi su ostali morali da se lome sa srpskom vladom prvo u Kraljevo i Čačak, odatle preko Raške za Prizren, i iz Prizrena dalje preko arbanskih planina i gudura.

Kod kneza Trubeckoj.

U Nišu su bili okupljeni srpski narodni poslanici i ako Skupština nije radila. Poslanici su se posvednevno sastajali u „Oficirskom domu“ — ova je zgrada bila odregjena za Skupštinu u Nišu — i pojedini stranački klubovi držali su savjetovanja.

Narodni poslanici, po njihovom sopsvenom priznanju, čuli su, da je „situacija ozbiljna“ tek iz razgovora sa ulice, iz onog „rekla-kazala“ a pošto ni od članova vlade nije niko ništa znao, a Pašić opet nije htio ništa da kaže, riješio je klub radikalne većine, da od Pašića energično potraži obavještenja. Predsjednik kluba prota Milan Gjurić, sa još osam

drugova, otišao je Pašiću. Ali Pašić ni ta ništa nije umio i htio da kaže, i izgleda da je narodne poslanike uputio na ruskog poslanika kneza Trubeckoj. Još istoga je dana, jedna deputacija poslanika, u kojoj su bili zastupljeni osim radikala, samostalci i naprednjaci, posjetila ruskog poslanika u Nišu, da od njega dobije obavještenja o pravom stanju stvari! Dakle, i ako je još postojala srpska vlada, srpski narodni poslanici po uputstvima srpskog premijera, odlaze kod ruskog poslanika, da im on objasni situaciju.

Od jednog učasnika ove jedinstvene deputacije srpskih narodnih poslanika kod ruskog poslanika saznali smo pouzdano ove zanimljive pojedinosti.

Knezu Trubeckoj nije bilo pravo, što srpski narodni poslanici traže od njega obavještenja, ali je ipak pristao, da „objasni situaciju“ kada mu rekoše, da Pašić nije umio i htio ništa da im kaže.

Ruski poslanik je uvjeravao srpske narodne poslanike, još mjeseca septembra prošle godine, da je Srbija u boljem položaju nego ikada ranije, da joj dolazi pomoć sa sviju strana, da će Rumunija i Grčka, a i Bugarska poslije posljednjeg pritiska, nesumnjivo odmah stati na stranu entente, i da nije više daleko dan, kada će se ostvariti srpski nacionalni ideali.

— Ekselencijo, usudio se da primjeti stari prota Gjurić, kad je situacija takva, zašto je onda naregjeno, da se učine sve pripreme za evakuaciju Niša?

— To treba da pitate gospodina Pašića, odgovorio je knez Trubeckoj, ali da bi ipak umiri) zabrinute narodne poslanike, počeo im je objašnjavati: „To je nesumnjivo samo mjera predostrožnosti. I Paris je evakuisan prošle godine, pa Nijemci ipak nisu uzeli Pariz! Ako se vlada i odseli odavde, to ne znači da će Niš pasti!“

— Zar vi zaista još vjerujete, ekselencijo, da će Bugarska stati na stranu Rusije? usudi se, da zapita jedan od prisutnih narodnih poslanika.

— Ako Bugarska ne stane na našu stranu — rekao je knez Trubeckoj, uvjeren u ono što govori — u Bugarskoj će nesumnjivo doći do revolucije. Ta cio bugarski narod ruski diše!...“

rublje za preobuku; a nisu nam dali ni prilike, da se očistimo od ušiju; o nekom karantinu da i ne govorim. Kako su izgledali pojedinci od nas bilo je više no strašno. Mi smo sišli dole da bi izbjegli opasnost od novih ušiju, i da bi se, ako je moguće, bar u nekoliko oslobodili starih.

Čim je počelo da sviće skočio sam sa mog legala. Trebalo je prići česmi, koja je stajala na sred dvorišta, još prije no što se drugi i probude. Poslije doručka, — za doručak smo dobili opet po jedan mali komadić kobasice i parče hljeba od 10 kopjeki — odvedeni smo u gradsku kasarnu i tu su nas, u dvorištu, sve zapisali u velike liste, a mi smo imali prilike, da se upoznamo sa našim ratnim drugovima, takogje zarobljenicima, koji su ranije zarobljeni i koji su već grad bolje poznavali.

Zarobljenici su bili podeljeni u veće ili manje grupe u svima krajevima grada. Računalo se, da je u ovome gradu bilo oko 3000 zarobljenih austro-ugarskih i njemačkih vojnika. Časnici su takogjer bili smešteni u istoj kasarni, i njima je dato samo to predovoljstvo, što su dobili krevete, koji su se samo tako nazivali, ali nikako nisu bili ono, što su kreveti zaista.

Jedan ruski časnik, koji je zahtevao da svi sa njim ruski govore, naregjivao je na vrlo grub način da svaki skine svoje značke, jer su u ropstvu svi jednaki. I šta smo mogli? Svaki je ili ušio značke, pokrivajući ih maramom, ili ih je čak morao i skinuti. Svi su od reda dovgjeni u ovo kasarnsko dvorište; čak sam imao prilike vidjeti i nekoliko bolesnih, dovedenih iz bolnice, koji se još nisu ni oporavili. Vidio sam tu i jednog carsko i kraljevskog kapetana, odliko-

vanog redom gvozdenog križa, koji je tek previjen, ranjen, morao da stoji zajedno sa svima nama.

Sa vojnicima se, razume se, nije ophodilo ništa bolje. Sje am se kako su jednog dana doveli u kasarnsko dvorište jednu grupu zarobljenih vojnika, u kojoj je svakome imala da se amputira ili noga ili ruka, ili je to već bilo i učinjeno. Dovedli su čak i jednog slijepog. Zašto su sve te ljude dovodili čak ovamo, duboko u pozadinu, u mjesto da ih odvedu u neko mjesto odakle bi najlakše mogli biti izmenjani i otpavljeni u domovinu, to mi nitko nije umio objasniti i reći.

Ostali smo tu samo nedjelju dana, ali i to nam je bilo i suviše. Samo jedanput dnevno dobijali smo ručak. A taj ručak sastojao se u tome, što smo dobijali po rusku funtu i po kruha, zatim tri komadića šećera, sasvim malo nezgotovljenog čaja, koga je svaki sam za sebe morao zgotoviti, po tanjir čorbe, komadić mesa, a tri puta nedjeljno dobijali smo i nešto graha. Sve po desetero morali smo da jedemo iz jedne činije. I jeli smo halapljivo, i ako je sve bilo strašno neukusno i vrlo prljavo. Preći ću ćutke i preko toga šta smo mi sve po neki put nalazili u tom jelu. A čorba koju su nam davali, to je bio čisto ruski specijalitet. Za nedjelju dana, koliko smo tu bili, neki su toliko oslabili, da su već dobijali i vrtoglavicu, i nisu mogli ići čak ni onda, kada je trebalo izi i u dvorište za ručak. Iz dana u dan odvgjeni su neki u bolnicu. A kad su nam na kraju prestali davati čaj i šećer, onda je već prešla dara mjeru.

(Nastaviti će se).

Kada se vidi ova potpuna neobavještenost o pravom stanju stvari i kod srpske vlade i kod narodnih poslanika, pa čak i kod carsko ruskog poslanika, koji je vodio neku vrstu diktature nad Srbijom, onda ne treba ni da začudi sve ono, što se poslije dogodilo, a o čemu ćemo pisati u idućim brojevima.

Narodna privrjeda.

Gospodarski položaj.

Jedno već više nedjelja aktuelno pitanje, koje stoji u tjesnoj vezi sa domaćim novčanim trgovom i sa uregjenjem opšteg privrednog stanja, približava se svome riješenju. Kao što se iz Beča javlja, tamo se vode pregovori o otvaranju efektne berze, dokle je u Budimpešti efektni saobraćaj otvoren još 21. t. mj. I ako se sada još ne može ticati otvaranja potpunog berzanskog saobraćaja, jer će se terminski poslovi odložiti za dočnije vrijeme, ipak je otvaranje berzanskog saobraćaja u obema središtima monarhije jedan događaj, koji je s jedne strane značajan za naše sadašnje privredno stanje, a s druge strane će on odlučno djejtvoovati na njegovo dalje razvijanje.

Uzajamni utjecaj izmegju novčanog i efektnog trga toliko je opšte poznat, da o njemu nije potrebno pobliže govoriti, ali se mora istaći, da je otvaranje efektne berze jedan znak, da je s jedne strane naša industrija u opšte, i ako je rat, održala svoju životnu snagu u tolikoj mjeri, da se može s njezinim vrednoćama mirno izaći na trg, s druge strane da je stanje na našem novčanom trgu takvo, da i pored velikih ratnih zahtjeva i skupocje životnih namirnica ima u opticaju toliko novaca, da se može očekivati znatan saobraćaj i u industrijskim uložnim papirima i bankarskim emisijama. Otvaranje berze znači dakle, da je naša privreda u glavnome savladala one potrebe, koji su postali usljed ratnih događaja, i da privredni život počinje da se vraća usvoj normalni kolosek.

Jedan pouzdani znak o tome pružaju i prilike na samome novčanom trgu. Iz Beča nam se brzojavlja, da je uprava austro-ugarske banke uzela u pretres misao o spuštanju zvanične interesne stope od 5 na 4^{1/2}%, dakle skoro na mjeru koja je u mirno doba uobičajena.

Odluke u tom pitanju još nisu donete, ali da se takva mogućnost u ratu može uzeti i u ozbiljno razmišljanje, kada velike banke čvrsto ostaju pri svojoj interesnoj stopi, — a ona danas iznosi kako u Berlinu tako i u Parisu 5%, — već je po sebi karakterističan znak prilika, koje su se na našem novčanom trgu razvile. Punom svjetlošću objašnjavaju se te prilike još i tim, da je privatni diskont danas u Beču 2 i 7/8 i u Budimpešti 3 i 3/8, pa da je prema tome razlika od zvanične interesne stope u Beču 2 i 1/8, u Budimpešti pak 1 i 7/8. To je znak o vrlo velikoj količini novca u opticaju.

Ako budemo tragali za uzrocima te okolnosti onda ćemo ih naći s jedne strane u skoro potpunom isključivanju kreditnog posla, s druge strane u skupljanju velikih količina novca, koje su ratom ušle u promet, a samo se u manjim djelovima drže čvrsto u rukama. Tako je n. p. poljoprivreda po vrlo visokim cjenama prodala prinose žetve pa i znatne količine starog žita, a tako isto mnogo stoke za klanje i konja, ali novac, koji joj je pritekao, nije mogla da u punoj mjeri upotrijebi na isplatu svojih dugovanja. Prema svima znacima, zemljelstvo a tako isto i veće grane industrije prodali su sve svoje prinose u daleko većem obimu, nego li u stranim zemljama, a za to su uzeli velike količine novca. Tvornice, koje su za vojsku radile, imale su velikog prihoda, koji su samo delimično uloženi u papire i zgrade, većim djelom nalaze se kao gotovina u bankama i tako umnožavaju srestva, koja stoje na raspoloženju.

Važnije nego li sve te okolnosti dolazi to, da se u cijelom trgovinskom saobraćaju plaćanje gotovinom sve više ugnijezdilo i da je kreditni posao skoro sasvim potisnut. Austrija i Ugarska bile su odavna zemlje, u kojima je vladao vrlo dugi rok kreditovanja. Sad država plaća liferante gotovinom; proizvođači sirovina i polu izradjevina, koje su potrebne za izradu vojnih predmeta, traže to isto od svojih kupaca. Tako se produžava, kao u nekom nizu, plaćanje gotovinom, od blagajnice vojne uprave do tvornica i trgovaca sve do onog prozorčića u bankama, gdje se veliki prihodi unose na ostavu. — Tamo se novi krediti traže samo za vojne nabavke, ali se i ovi odmah posle naplate vraćaju. Za sada još nema nikakvog znaka o većoj potrebi novca za privatno gazdinstvo. Monarhija ima najjevtinije novčano stanje megju svima zemljama Evrope, i ta okolnost, poslije otvaranja berzanskog saobraćaja, neće ostati bez uticaja na kursove kako stalno ukamaćenih efekata, tako isto i dividendnih papira, pa se već prvih dana može očekivati na berzi vrlo živahan saobraćaj.

Nju. A kakvo je držanje Engleske i Italije u albanskom pitanju? Kako i koliko je Italija pomogla Crnoj Gori? Kako malo suglasnosti i dogovora. U Njemačkoj je sve sa svim drugojače. Kod centralnih vlasti se 90 od 100 ranjenika vraćaju u front, kod Rusa jedva 30 od 100“.

Predstojeće borbe u dumi.

Vladina štampa sa „Kolokol“-om na čelu otpočela je borbu protiv naprednjačkog bloka. Ona ga optužuje da on teži za diktaturom, i opominje ga da bude oprezan i da izbegava svaku ostru kritiku, u protivnom slučaju duma će biti raspuštena. U birokratskim krugovima vlada razumljivo uzbudjenje. Diplomate pokušavaju svima sredstvima da stvore zavodu u samom naprednjačkom bloku i da ga na taj način rasture. Oni u isti mah rade i na tome da ojačaju blok desnice.

Većina poslanika je rešila da glasa protiv nove poreze na ratni prihod i napravljen je projekat za novu opštu porezu na ličnost, po kojoj bi svaki gragjanin od 18—65 godine imao da plaća ličnu porezu od 10 rubalja godišnje.

Austro-Ugarska.

Ministar financija u Bosni-Hercegovini i Crnoj Gori.

K. B. Sarajevo, 23. februara.

Zajednički ministar financije Koerber, u pratnji zemaljskog glavarara Sarkotića, otputovao je odavde u ponedeljak u več u Tuzlu, odakle će on danas preko bosanskog Broda otputovati u Beograd. Za vrijeme svoga ovdašnjeg bavljenja ministar je u pratnji glavarara zemlje razgledao južne granične predele pa je tom prilikom posjetio Plevlje i Cetinje.

Balkanske vijesti.

Posjeta cara Ferdinanda u Nišu.

Povodom prisustva bugarskog cara u Nišu održana je 18. i 28. januara sveta misa. Misa je služio paroh P. Julius Biljan, i misi su prisustvovali kao ministranti prijestolonasljednik Boris i princ Kiril. Poslije druge službe Božije primljen je sveštenik u audijenciju od njegovog veličanstva cara Ferdinanda. Car je pitao g. Biljana, kako je zadovoljan sa njegovim sinovima, i g. Biljan je odgovorio: „Kraljevska veličanstva su ministrirala prema svima crkvenim propisima“.

Car se raspitivao i o prilikama u parohiji dok su još u Nišu bile srpske vlasti. Kada je paroh rekao da ove prilike nisu bile zadovoljavajuće, izrazio je car nadu da će to sada sigurno biti bolje.

Na kraju je car Ferdinand predao g. parohu skupocen poklon.

Bugarski poslanici u Beču, Budimpešti i Berlinu.

Sofija, 22. februara.

Potpredsjednik bugarskog saboranja dr. Momčilov izjavio je, da će, odmah pošto se zaključe sjednice saboranja, bugarski poslanici posjetiti svoje drugove u Beču, Budimpešti i Berlinu.

Bugarsko Sodrnanje.

Sofija, 22. februara.

Bugarsko Sodrnanje će ovih dana debatovati o odgovoru na prestonu bjesedu. Tada će i ministar predsjednik podneti izvještaj o političkoj situaciji u zemlji; ali se neće povesti veća diskusija o tome.

Položaj kod Valone.

Basel, 22. februara,

List „Neon Asty“, koji je vrlo blizak Skuludisovoj vladi tvrdi da su Talijani već izvršili sve potrebne pripreme, da u slučaju opasnosti mogu vrlo lahko da se sklone iz Valone preko Santi Quaranti u grčki Epir.

Predstojeće napuštanje Krfa?

Ženeva, 23. februara.

Kako javlja dopisnik „Petit Journal“-a namjerava se da se povuku sa Krfa srpske čete koje se tamo nalaze, i da će one biti premeštene na front kod Soluna, jer se pokazalo da na Krfu srpske čete ne mogu dobiti sve one udobnosti za njihovu reorganizaciju, kao što se očekivalo. Sile četvornog sporazuma su sem toga voljne da što je moguće brže izvrše evakuaciju Krfa.

Industrijski rad u novim bugarskim predjelima.

Sofija, 22. februara.

U novim bugarskim predjelima već su neke tvornice ponovo otpočele svoj rad. Naročito su to pivara u Zaječaru i užare u Leskovcu i Vranji, koje se sad za potrošnju jako uzimaju u obzir.

Šta srpska vojska košta Francusku.

Budimpešta, 22. februara.

Iz Barcelone javljaju „Az Este“-u: Atenski dopisnik francuskog lista „La Depeche“ razgovarao je u Ateni sa srpskim ministrom narodne privrjede, koji se sada tamo nalazi, i koji mu je rekao da je Francuska do sada platila za Srbiju 700 milijona franaka.

Šta pričaju škotske milosrdne sestre, koje se vraćaju iz Srbije.

„Times“ od 14. februara javlja: „Izvestan broj škotskih milosrdnih sestara, koje su bile više od dva mjeseca u Srbiji, u Austro-Ugarskoj zarobljene, vratile su se posljednje nedjelje u London. U prkos svih teškoća, koje su preživjele, sve dobro izgledaju i sve su raspoložene. U svojim izjavama ne mogu ništa ružno reći o Austrijancima, Mađarima i Njemcima. Njihov provijant i zavojni materijal istina je uništen, ali — od Srba.“

Jedna bolničarka je pričala, da su pri povratku prošle kroz Beč. Izgledao joj je život u ovom gradu sasvim normalan i nije se ni po čemu mogla primjetiti ma kakva oskudica. Druga pripovijeda, da su ljudi, kod kojih je ona sa njenim društvom stanovala, bili neobično dobri prema njima.

Sestre jedne druge grupe, poslate su preko Budimpešte u Bern. One tvrde da su austro-ugarski činovnici bili oholi, ali civilni su ih vrlo ljubazno predusretali.

* * *

Ovdje valja dodati da „Times“ donosi prvi ovo priznanje, šta još nijedan od njihovih takozvanih „neutralnih“ dopisnika nije učinio.

Najnovije brzojavne vijesti.

Pesimizam Rusa prema Italiji.

Stockholm, 22. februara.

„Ruskoe Slovo“ javlja u izvještaju iz Rima, da su u tamošnjim vojnim krugovima izgubili nadu da će nova talijanska ofenziva biti krunisana boljim uspjehom, nego što je to bio slučaj sa dosadašnjim talijanskim ofenzivama. Talijanski zadatak za budućnost i ne leži u tome, da se sa velikim i skupim žrtvama probije austro-ugarski front na Soči, već da se tu zadržava po mogućstvu što veća snaga austro-ugarske vojske, i da se, kad jednoga dana dogdje do ofenzive te vojske, ta ofenziva onemogućiti.

Briandov neuspjeh u Rimu.

Berlin, 23. februara.

„Lokalanzeiger“ javlja iz Ženeve: Clemenceau je pročitao u parlamentu Briandovo pismo, u kome ovaj odbija da javno saopšti uspjeh svoga puta u Rim, i da kaže na kakve je sve ustupke pristala Italija.

Talijansko razbojništvo.

K. B. Rim, 23. februara.

„Giornale d' Italia“ naglašuje u posljednjem broju, da iskrcani talijanski karabineri na Krfu ne predstavljaju nikakvu razbojničku talijansku ekspediciju, već će oni tamo samo štiti interese Albanije.

Ovim se u opšte i ne dovode u pitanje prijateljski odnosi između Italije i Grčke, niti Italija hoće da vregja interese Grčke, ali ona ne može ni da odustane od odluka svoje već unapred označene akcije.

Velika protivengleska pobuna u Kairu.

K. B. Rim, 23. februara.

List „Ordine“ javlja iz Kaira: Povodom sazivanja redifa došlo je do ozbiljne pobune, kojom je prilikom poginulo 35 lica a 45 je ranjeno. Pobuna se proširila i svud u okolini, gdje su engleski časnici, bez mnogog premissljanja pristo pobili pučanstvo.

Sve više uzima maha narodna buna protiv egipatskog sultana.

Ponovno proširenje engleskog kabineta.

K. B. Rotterdam, 23. februara.

Prema saopštenju „Daily Mail“-a, uskoro će se broj engleskih ministara za jednog povećati. Novi će se ministar isključivo baviti upravom pitanja o blokadi. Broj će se ministara prema tome povećati na 23.

Dnevne vijesti.

Vratili se.

Posljednih dana vratili su se između ostalih i ove ličnosti u Beograd: Dr. Lecco, profesor univerze u miru i član samostalne monopolske uprave, Milan Petrović-Obučina, direktor fabrike duvana, Vasa Antonić, generalštabni pukovnik u miru, Pavle Šarčević, računospitač glavne kontrole, Mihajlo Milovanović, apelacioni sudija u miru, Stevan Nikšić-Lala, profesor, Ljubomir Protić, direktor ženske učiteljske škole, N. Jovanović, inspektor željezničke direkcije, Viljem Bader, direktor željeznica u miru, Dobra Petković, advokat, Mihajlo Avramović, sekretar glavnog saveza zemljoradničkih zadruga i Čiča Ilija Stanojević, član narodnog pozorišta.

Umrli srpski ratni zarobljenici.

„Temesvarer Zeitung“ javlja: U odjelenju ratnih zarobljenika temišvarске garnizone bolnice umrli su srpski ratni zarobljenici: Kapetan 15. pešadijskog puka Živko Tešić, 38 godina star i gragjanin Stanko Stojkov, 59 godina star.

Austro-ugarska škola u Beogradu.

Carsko i kraljevsko zapovjedništvo za grad Beograd izdalo je slijedeću naredbu: „Za školsku djecu austro-ugarskih podanika u Beogradu otvoriti će se posebna škola. Pozivaju se zato roditelji ili staratelji ove djece da od 26. do 28. februara, između 9 i 12 časova prije podne, prijave djecu u Avalskoj ulici u kući broj 10. Ovdje se imaju prijaviti sva djeca roditelja austro-ugarskih podanika, pa i ako su ona i na drugom kom mjestu prijavljena kao za školu obavezna djeca. Tko ima krštenice i pasosa, takogjer je potrebno da ponese za upis.“

Pažnja svakome!

U opštini požeškoj (Srbija) nalazi se jedan 7-godišnji dječko, po imenu Božidar Marković, čiji je otac interniran. Rodbina njegova neka se obrati ili carsko i kraljevskom etapnom zapovjedništvu u Požegi, ili opštini požeškoj.

Staranje o siročadima.

Da bi se žalosna sudbina srpske siročadi koliko je moguće ublažila, carsko i kraljevska vojna gubernija je naredila, da se utvrdi broj potpuno osiročjele djece. U isto vrijeme vlastima je naređeno, da siročad i sa svim siromašnu djecu o svome trošku, koliko je to moguće, barem jedanput dnevno snabdjevaju hranom.

Pronagjena ukradena roba iz trikotaže.

Knjigovogja fabrike trikotaže Trifun Jovanović prijavio je policiji, da je iz fabrike za nedavnih bojevskih dana mnogo robe po civilnom pučanstvu pokradeno. Provedenim je policijskim izvidima pronagjeno kod više beogradskih i višnjičkih stanovnika robe u vrijednosti od 1403 krune. Roba je zaplijenjena i tvornici povraćena, a proti krivcima podnešena sudu prijava.

Uhvaćen varalica.

Ovih dana učestale su prijave kod policije, da neki mladić obilazi gragjane izdajući se za kalfu opravljajuč vodena Hristova iz Skopljanske ulice te uzima vodeničice na popravak. Megjutim se ispostavilo, da Hristov niti ima kalfu niti su mu kakve vodeničice na opravak donešene, pa je bilo jasno, da su nasjeli nekom prepređenom varalici. Napokon je prijavio profesor Milan Veljković, da mu je isti mladić — kada je došao k njemu pitati imade li vodeničicu za popravak — ukrao sa stola srebrni sat i lanac. Policija je za varalicom povelala potragu, te ga za kratko vrijeme otkrila u 14 godišnjem ciganinu Borivoju Petroviću, Moskovska ulica br. 29. Petrović je isprva tvrdokorno poricao svaku krivnju, no kad je suočen sa oštećenima, priznao je sve. Prouzročena šteta iznosi preko 200 kruna. Varalica je predat sudu.

Jedna srпкиnja o carsko i kraljevskoj upravi.

Srpski ratni zarobljenik Dušan Simić dobio je slijedeće pismo od svoje sestre, koja živi u Norrköpingu (Švedska):

Dragi brate! Ja sam primila nekoliko tvojih pisma, koja si mi poslao preko švedskog poslanstva u Beču. Ja sam ti i odgovorila. Budi uvjeren da ću ja, sve što mi je moguće, za tebe činiti. O, moj dragi brate, ja bi se radovala, kad bi bila u stanju da ne samo za tebe, nego i za svu moju braću, koja se tamo u robstvu nalaze, nešto učinim. Svakako ih ima mnogo, koji moraju da trpe izvjesne oskudice a nemaju ni nade da će im pomoć doći. Ja se još više nesrećnijom osjećam nego li svi vi, jer sam toliko sirota te vam ne mogu pomoći. Ja te molim da se pretrpiš. Za nas Srbe vrijedi to više nego li ikad. Trpi i čuti! Piši mi, da bi znala jesi li primio moje pismo. U isto vrijeme piši mi, koliko Srba djele s tobom tvoju sudbinu. Ne očajavaj, dragi brate. Kad se bude ovaj nesretni rat svršio i tvojim će patnji biti kraj, jer ja sam uvjeren, da će Švabe (misli na Austrijance i Magjare) čovječno sa Srbima postupati, jer su oni, koliko ih ja poznajem pravi čini. Primi najiskreniji pozdrav od sviju nas. Ljubi te tvoja sestra Draga*.

Civilna predstava u c. i k. Kina pozorištu (pregjašni Kolosseum).

Petak, 25. februara 1916. godine. Program: 1. „Vodene ptice“ (prirodno); 2. „Wili kao lječnik“ (komično); 3. „Slijepčeva tajna“ (drama u tri čina); 4. „Fricova pogrješka u pisanju“ (komično); 5. „Kad se gleda duboko u času“ (komično). Početak predstave u 3 sata i u 5 sati poslije podne. Blagajna je otvorena 3/4 sata pred početak predstave.

Razne vijesti.**Pijanstvo kod Engleskinja.**

Žena, pijanica, mogla se i prije rata često videti na ulicama engleskih gradova. Za vrijeme rata je ovaj porok, kod žena iz nižega staleža u Engleskoj, jako pogoršan. Tako je na primjer, u industrijskim centrima u Engleskoj, za vreme rata kažnjeno mnogo više žena zbog pijanstva, no u normalnim prilikama. U Londonu se zahvaljujući kontrolnom odboru umjereno pije. Ali žene pijanice, brzo su pronašle okolni put, i pijančenje kod njih se odomacilo. Žene vojnika opijaju se obično najviše onoga dana kada prime potporu. Pre kratkog je vremena konstatovano da je u predgragju Fulham, u vremenu od jednog sata otišlo ne manje no 107 žena sa blagajnice pravo u gostionu. Interesantan je i rezultat prebrojavanja koje je jedne nedelje u veče u Paddingtonu izvršeno. Od posetilaca u četiri lokala, u toku jednog sata bilo je 122 vojnika i matroza, 1361 muških civilista i 1946 žena. U jednom drugom radničkom kraju Londona prebrojano je u tri gostionice za jednu noć 275. ženskih i 255.

Novi ciljevi za putovanje njemačkih turista.

Čitamo u njemačkim listovima slijedeću napomenu: Sa novim zadacima i novim ciljevima za putovanje bogatih turista upoznaje sada njemačko i austrijsko alpijsko društvo svoje članove i preporučuje pri tom krajnje uzdržavanje od putovanja kroz zemlje naših neprijatelja. Nijedan dobar Nijemac ne treba prvih godina posle rata da putuje po zemljama naših neprijatelja. Ali u toliko više se želi vjeza sa zemljama, koje su nam ostale vjerne i prijateljske. Prije svega morat će se postaviti na mnogo iskreniju osnovu tijsne vjeze, koje Njemačku carevinu vezuju sa Austro-Ugarskom. I sa Turskom i sa Bugarskom teži se bližem dodiru. Stoga treba Nijemac u buduće da putuje na jugoistok. Karpati su u ovome ratu postali tako čuveni da svaki Nijemac mora težiti, da ih i sam vidi. U Erdelju su već odavna zaslužili da stupimo u žive odnose sa njima. Primorje, Bosna i Hercegovina tako često su pominjane u ovome ratu, da izazivaju naše najživlje interese. I Jadransko more i Dalmacija mogu u punoj vrijednosti po ljepoti predela zamjeniti Italiju, čije oblasti treba svaki Nijemac da izbjegava. A kada dalje na jug povuče željeznička pruga ka Carigradu, planine Balkanskog poluostrva, se po bogatstvu oblika smeju mjeriti sa najljepšim predelima Alpa*.

Oglašujte u „Beogradskim Novinama“.

Mali oglasnik.**LJEKARSKA POMOĆ.**

Zubni ljeekar

Aleksandra Kostantinović
presečila se u kralja Milana ul. br. 34 (Terazije). Ordinira od 9—12 i 3—6. c138—1

ZUBNI LJEKAR

Ljubica Stanojevićeva
vrši pregled od 11—12 sati prije podne, a lječenje preko cijelog dana.
Stan: Sv. Savska ul. 1 — preko puta Hotel „Slavije“.
c 111

Cjelokupnog ljeekarstva
Dr Nađežda Stanojevićeva
ordinira od 2—4 po podne
Stan: Sv. Savska ul. 1 — preko puta Hotel „Slavije“.
c 111

KUPOVINE I PRODAJE.

Zbog selidbe u Austriju prodaju se razni predmeti po umjerenoj cijeni: 2 sobe sifonjera sa slifovanim ogledalima, kredenc za sobu sa mermerom, sto za izvlačenje, kredenc za kuhinju, tafelbet sa 2 fijke, ogledalo za predsoblje, kada sa peći, divan za spavanje, pianino mahagoni i razni drugi predmeti. Kralja Milana ulica br. 7 pozadi u dvorištu gore.
c127—2

Simon Landau

Knez Mihajlova ulica 27

preporučuje svoju dobro sortiranu radnju porcelanske i staklarske robe i prodaje en gros i en détail po umjerenim cijenama. c124—2

NAMJEŠTENJA.

Poslastičar,

potpuno spreman usvome poslu, potreban je. Javiti se Kralj Milanova ul. br. 88 od 12—2 sata po podne. c 96

Studentkinja

koja je studirala hemiju u Berlinu, traži mjesto u hem. laboratoriji, apoteci, drogeriji etc. Ponude slati administraciji ovoga lista pod „L. Z. 140“.
c128—3

Mladić gjak

VII. raz. gimn. traži namještenje pri kakvoj kancelariji ili kao pomoćnik kakve radnje. Pismjene ponude slati administraciji ovoga lista pod „B. 141“.
c130—3

Žena boljeg staleža

Austrijanka, koja perfekto kuva nudi se oficirskoj menaži, bolnici ili većem hotelu kao kuvarica. Obratiti se administraciji ovoga lista pod „Kuvarica 142“.
c131—3

STANOVI.

Jedna namještena soba zaseban ulazak, elektr. svjetlo, izdaje se odmah za stalno. Obratiti se svako prije podne Daničićeva ul. 22 (Vračar).
c106—4

Stan u dvorištu

s 2sobe, predsobljem, kuhinjom i drugim prnadležnostima izdaje se odmah za stalno. Obratiti se svako po podne Daničićeva ul. 25 (Vračar).
c105—4

Jedna kuća

blizu velikog trga sa tri sobe i predsobljem, kuhinjom i kupatilom, elektr. svjetlo, i eventualno sa posebnim namještanjem i klavirom, izdaje se pod kiriju. Upitati Dobračina ul. 7.
c139—4

Izdaje se stan

sa opskrbom za dva otmena samca. U kući se govori i njemački. Gundulićev Vijenac 6. c 119 — 4

Viže stanova

za izdavanje sa po dijve i tri sobe u Višnjicevoj ul. 2 i kralja Milana ul. 48. c143—4

Stanovi

suvi, suncu okrenuti, od jedne, dvije i tri sobe sa kuhinjom u Ratarskoj 49 i 103, knez Danilovoj 35, Grobljanskoj 5 i Starina Novaka 3. Električno osvjetljenje, prostrano dvorište i lijepa bašta. Upitati sopstvenika u knez Danilovoj ul. 35 posljednja vrata.

Izdaje se stan,

za otmenog samca u središtu grada. Obratiti se pod „Otmen 131“ administraciji ovog lista.
c 99

RAZNO.

Izvjestavaju se

u Trsteniku Svetolik Trajković da su stvari kupljene i da se čeka samo na priliku da bi mogle biti isposlate.

Boža Maršičanin da treba na svaki način sa gospogjom što prije da dogje u Beograd. Ovdje će primati i svoju penziju.

Gospodinu

Jeremiji Terziću

Kraljevo

Poste dobrog putovanja stigomno u Beograd 20.-II. kod kuće sve dobro — ne brinite. U stan g. Deroka nismo mogli ući — javite mu.
c140—5 Zora i Jela.

Izgubljeno

U glavnoj čekaonici beogradske stanice, izgubljeno je jedno sanduče sa natpisom „H. B.“ široko 80 cm a visoko 36 cm. Tko sanduče bude našao neka izvoli predati ga Benedktu Hercigonja, kralja Aleksandra ul. 18. c141—5

Trgovci

koji bi odnosno svojih obaveza prema svojim povjericima željeli izravnjanje nesudijским putem, mogu se sa pouzdanjem obratiti E. M. Vajdi, kralj. ugarskom oficijalu u pens. Beograd, kraljice Natalije ul. 68. 115—5

Mode Salon,

FRANCISKE PFEIFFER

Kolarčeva ul. br. 6

izragjuje sve vrste haljina, kostima i mantlova. Cijena solidna.

U istoj se kući prodaje jedna fina salonska garnitura. c 104

Leposava Jovanović-Puškarović,

krojačica,

vrátila se u Beograd i prima poručbine. Balkanska ul. br. 12. c 108

Švalja za bijeli veš

prima na izradu sve vrste muškog, ženskog i posteljskog rublja po umjerenoj cijeni. Gundulićeva ul. 6, do telefonske centrale. c129—5

Luki Živiću

Kraljevo

Javljam ti da je kuća u ispravnosti. Dragutin. c132—5

Stolar

preporučuje se za razne opravke kao i porudžbine. Specijalista za politiranje.

Karlo Kopjar
c135—5 Dušanova ul. br. 44.

PREDAVANJE.**Satove iz crtanja i slikanja**

daje odraslim gospojicama Angjelija L. Gasarević, nastavnica ženske gimnazije. Predavanja su utornikom i četvrtkom od 10—12 sati pre podne. Plaća se mjesečno 4 kruna. Zapitati u Dobračinoj ul. 3. c 100

Absolvirana učenica

„više stručne škole za pravljenje ženskih haljina“ u Beču, daje časove krojenja ženskog odijela. Za bliža obavještenja obratiti se Ratarska ul. br. 6 (levo). c142—7

NESTALI.

Umoljavam sve prijatelje i poznanike, a naročito izbeglice koje se pre kratkog vremena vratiše iz Smedereva, da li bi me mogli izvjestiti o mome mužu

Dobrivoju Mirkoviću,
bravaru i sinu mi

Mirku Mirkoviću,

učeniku 7. raz. gim., pošto već 4 mjeseci ništa o njima nisam čula.

Blagodareći u napred na svaku obavjest Ivana Mirković, Dubrovačka ul. 14—16. c 126

Konzervirana supa u kockicama

uveliko 100.000 komada prodaje se. Zainteresovani mogu se obratiti administraciji ovog lista pod „supa u kockicama“.

LJUDI I ŽENE

koji bi prodavanjem novina mogli imati

DOBRU ZARADU

neka se obrate administraciji „Beogradskih Novina“ Čubrina ul. b. 3.

NAJBOGATIJI U BEOGRADU MODE SALON

Ženskih šešira

Kr. Milana ul. br. 190 (idući „Slaviji“)

SIME M. LAZAREVIĆA

dobio je novitete za proljet. sezonu i prodaje iste en-gro i na sitno po najnižoj cijeni. Salon u vlastitoj kući u dvorištu. c103

CARO I JELLINER DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

roduznice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze sviju vrsti u balkanske države.

Upute badava.

PIVO

REDOVNO TOČI BAJLONOVA PIVNICA, CETINJSKA ULICA BROJ 25.

Berthold Goldstein

BEOGRAD, Simina ulica 16

koji po naročitom odobrenju c. i kr. vlasti otvorio u Beogradu

izvoznju i uvoznju trgovinu

preporučuje za sada svoje usluge za uvoz

životnih namirnica i konsumnih artikala

sviju vrsta. Docije će početi rad i sa izvozom. Za sada treba brzogjave i pisma upućivati na adresu

Berthold Goldstein, Zemun